

РАЗСЛЕДВАНИЯТА НА ИНСПЕКТОР ГАМАШ

ИЗМАМНА СВЕТЛИНА

ЛУИЗ ПЕНИ

Единствен в света седемкратен носител на наградата „Агата Кристи“

ГЛАВА ПЪРВА

„**О**, не, не, не...“ – повтаряше си Клара Мороу, докато вървеше към затворените врати.

Виждаше сенки и силуети, подобни на привидения, които се движеха напред-назад отвъд матовите стъкла. Появяваха се и изчезваха. Очертанятията им бяха размити, но все пак приличаха на хора.

„*Все тъй стенеше мъртвият тихо.*“

Думите се въртяха из главата ѝ цял ден, появяваха се и изчезваха. Стихотворение, което си спомняше само донякъде. Откъси изплуваха на повърхността, а после потъваха. Тялото на стиховете бе твърде далеч, не можеше да го достигне.

Как беше останалото?

Струваше ѝ се важно да си спомни.

„*О, не, не, не...*“

Разкривените силуети в дъното на дългия коридор ѝ изглеждаха почти течни или от дим. Безплътни, неуловими, леки.

Искаше ѝ се и на нея да ѝ е леко.

Това беше. Краят на пътуването. И не само на днешното пътуване от малкото квебекско село, където живееше със съпруга ѝ Питър, до Музея на съвременното изкуство в Монреал, който познаваха много добре. Отблизо. Често идваха тук да се любуват на нова изложба, да подкрепят свой приятел или колега художник, или просто да поседят мълчаливо наред лъскавата галерия в обикновен ден през седмицата, докато останалите жители на града работят.

Изкуството беше тяхната работа. Но беше и много повече – не просто професия. Трябваше да е нещо повече. Иначе как щяха да изтърпят всички онези самотни години, всички провали и мълчанието на обърканите и дори смаяни артистични среди?

С Питър се трудеха ежедневно в малките си ателиета, в малкото си село, и водеха обикновен, незначителен живот. Бяха щастливи. Но не спираха да копнеят за повече.

Клара направи още няколко крачки по безкрайно дългия бял мраморен коридор.

Ето го онова „повече“. От другата страна на вратите. Най-сетне. Кулминацията на всичко, за което бе работила и към което се бе стремяла цял живот.

Първата ѝ детска мечта и последният сън, от който се бе събудила тази сутрин, почти петдесет години по-късно, щяха да се сбъднат в другия край на хладния бял коридор.

До неотдавна и двамата предполагаха, че Питър пръв ще прекрачи прага на тези врати. Все пак той бе по-успешният художник. Изящните му творби, които представяха близък поглед към нещата от живота, бяха изключително прецизни. Фокусираше се върху предмети от обкръжаващия свят с такива подробности, че изглеждаха нереални и абстрактни. Неузнаваеми. Питър вземаше естественото и го превръщаше в неестествено.

И творбите му се продаваха като топъл хляб. Слава богу. Така имаха храна на трапезата, а вълците, които постоянно кръжаха около дома им в Трите бора, стояха настрана. Благодарение на Питър и неговите произведения.

Клара го погледна – вървеше няколко крачки пред нея, а на красивото му лице бе изписана усмивка. Художничката знаеше, че повечето хора не биха я взели за негова съпруга, ако ги видят заедно за първи път. Бяха по-склонни да го свържат с някоя слаба изискана дама с чаша бяло вино в ръка. Пример за естествения подбор и за правилото, че подобните неща се привличат.

Еlegantният художник с посивяла коса и благородни черти нямаше как да е избрал за своя партньорка в живота жената, стиснала халба бира в ръце, подобни на боксови ръкавици. Жената с трохи и пастет в рошавата коса. Жената, чието ателие бе

пълно със скулптури, сглобени от стари части на трактори, и картини, на които се мъдрят зелки с криле.

Не. Не беше възможно Питър Мороу да е избрал нея. Изглеждаше неестествено.

И все пак бе факт.

А тя беше избрала него.

Щеше да се усмихне, ако не ѝ идеше да повърне.

„О, не, не, не...“ – помисли си отново, докато наблюдаваше пред себе си как Питър уверено крачи към затворените врати и към артистичните привидения, които дебнеха, готови да съдят и оценяват. Нея.

Ръцете на Клара изстинаха и я побиха тръпки, докато бавно се придвижваше напред, тласкана от неумолима сила – сурова смесица от вълнение и ужас. Идеше ѝ да се втурне към вратите, да ги отвори със замах и да изкрещи: „Ето ме!“

Но по-силно бе желанието да се обърне и да избяга, да се скрие.

Да се затътри обратно по безкрайно дългия мраморен коридор, изпълнен със светлина и с изкуство. Да признае, че бе допуснала грешка, че бе отговорила неправилно, когато я попитаха дали иска самостоятелна изложба. В музея. Когато ѝ дадоха шанс да осъществи всичките си мечти.

Дала бе грешен отговор. Каза бе „да“. И така бе стигнала дотук.

Някой я бе излъгал. Или не ѝ бе казал цялата истина. В мечтите си, или по-точно в единствената мечта, която се прожектираше в ума ѝ още от детството, Клара си представяше самостоятелната си изложба в Музея на съвременното изкуство. Минаваше по същия този коридор. Спокойна и уравновесена. Красива и стройна. Бляскава и духовита.

И попадаше в отворените обятия на артистичните среди, където всички я обожаваха.

Не изпитваше ужас, нито ѝ се повдигаше. През матовите стъкла не надничаха създания, които само чакаха да я погълнат. Да я разчленят. Да се присмеят на нея и на творбите ѝ.

Някой я бе излъгал. Не ѝ бе казал, че може да се сблъска с още нещо.

Провал.

„О, не, не, не... – повтори си Клара. – *Все тъй стенеше мъртвият тихо.*“

Как продължаваше стихотворението? Защо ѝ убягваше?

Сега, когато бе на крачки от кулминацията на своето пътешествие, искаше само едно – да избяга обратно у дома в Трите бора. Да отвори дървената порта към градината. Да изтича по пътеката с разцъфнали ябълкови дръвчета. Да затръшне входната врата зад себе си. Да облегне гръб на нея. Да я заключи. Да се притисне в тази врата и да не допуска външния свят при себе си.

Твърде късно осъзна кой я е излъгал.

Самата тя.

Сърцето ѝ се блъскаше в ребрата като ужасено създание, затворено в клетка, което отчаяно иска да се освободи. Осъзна, че е затаила дъх, и се зачуди колко дълго е продължило това. За да си навакса, задиша учестено.

Питър говореше, но гласът му глъхнеше в далечината, заглушен от пищенето в главата ѝ, от кълтящите удари на сърцето ѝ.

От шума зад вратите, които се усилваше с приближаването към тях.

– Ще бъде забавно – каза с утешителна усмивка съпругът ѝ.

Клара отпусна ръка и дамската ѝ чанта изтрополя на пода с кух звук, тъй като бе почти празна. В нея имаше само бонбонче за освежаване на дъха и малка четка за бои от първия комплект за рисуване, който ѝ бе подарила нейната баба.

Художничката коленичи, престори се, че събира невидими вещи и ги тъпче обратно в дамската си чантичка. Наведе глава, докато се опитваше да си поеме въздух, и се зачуди дали ще припадне всеки момент.

– Вдишай дълбоко – чу глас. – Издишай бавно.

Вдигна поглед от чантата и лъскавия мраморен под. Пред нея бе клекнал мъж.

Не беше Питър.

Взря се в своя приятел и съсед от Трите бора Оливие Брюле. Добронамереният му поглед бе като спасителен пояс, хвърлен на удавница. Клара се вкопчи в него.

– Вдишай дълбоко – прошепна Оливие с успокояващ тон. Тази криза бе само между двама им. Овлабяването ѝ – също.

Жената си пое дълбоко въздух.

– Май няма да се справя. – Клара се наведе. Прималя ѝ. Стените сякаш я притискаха от всички страни. Някъде напред по коридора зърна лъснатите до блясък черни кожени обувки на Питър. Най-накрая бе спрял. Не бе забелязал веднага отсъствието ѝ. Не бе разбрал, че съпругата му е коленичила на пода.

– Знам – прошепна Оливие. – Но те познавам добре. На колене или на крака, все някак ще минеш през онази врата. – Кимна към дъното на коридора, без да откъсва очи от нейните. – Така че по-добре се изправи.

– Все още не е твърде късно... – Клара се вгледа напрегнато в лицето му. Виждаше копнинена руса коса и бръчки, които се забелязваха само отблизо. Повече, отколкото се полагаха на трийсет и осем годишен мъж. – Мога да си тръгна. Да се върна у дома.

Благото изражение на Оливие се стопи и художничката отново си представи своята градина обвита в мъгла – такава, каквато я видя сутринта. Росата тежеше върху стръковете трева и полепваше по гумените ѝ ботуши. Дъхавите ранни рози и късни божури бяха обсипани с искрящи капчици. Поседнала на дървената пейка в задния двор със сутрешното си кафе в ръка, Клара се бе замислила за предстоящия ден.

Дори за миг не бе допуснала, че ще се строполи на пода, скована от ужас. Изпълнена с отчаяно желание да си тръгне. Да се върне в градината си.

Но Оливие беше прав. Нямаше да си тръгне. Още не.

„О, не, не, не...“ Трябваше да мине през тази врата. Тя бе единственият път обратно към дома.

– Издишай бавно – прошепна усмихнато Оливие.

Клара се разсмя и въздъхна:

– От теб ще стане чудесна акушерка.

– Какво правите там долу? – попита Габри, който бе забелязал художничката и партньора си на пода. – Знам какво върши Оливие обикновено в тази поза и се надявам случаят да не е такъв. – Обърна се към Питър. – Макар че това би обяснило смеха.

– Готова? – Светлокосият мъж подаде чантичката на Клара и двамата се изправиха.

Габри, който почти никога не се отделяше от Оливие, стисна художничката в мечешка прегръдка.

– Добре ли си? – погледна я внимателно. Беше едър, макар че предпочиташе да се определя като *широкоплещест*. Лицето му бе гладко, без бръчки от тревога като на партньора му.

– Добре съм – отвърна Клара.

– Дърга, отвратителна, безсрамна, разярена егоистка? – попита Габри.

– Именно.

– Чудесно. И аз. Както и всички там. – Едрият мъж посочи към вратата. – Но те не са легендарни художници със самостоятелна изложба. А ти си и двете – хем си добре, хем си известна.

– Идваш ли? – махна Питър на Клара усмихнато.

Съпругата му се поколеба за миг, после пое ръката му и закрачи заедно по коридора. Ехото от стъпките им потъна във веселия шум, който долиташе от другата страна.

„Смеят се – помисли си Клара. – Присмиват се на картините ми.“

В същия миг тялото на стихотворението изплува. Разкри ѝ се.

„*О, не, не, не...* – изрецитира наум художничката. – *Все тъй стенеше мъртвият тихо. Цял живот съм бил много навътре и не махах с ръка, а потъвах*².”

* * *

В далечината Арман Гамаш чуваше виковете на деца, които си играеха. Знаеше откъде идват – от парка отатък улицата, макар че не виждаше малчуганите заради гъстата зеленина на късната пролет, с която се бяха окичили кленовите дървета. Обичаше понякога да седи тук и да си представя, че виковете и смехът са на малките му внучки Флоранс и Зора. Представяше си, че синът му Даниел и снаха му Розлин са в парка и наглеждат дъщерите си. Може би щяха да пресекат тихата уличка в самия център на големия град, хванати за ръце, и да дойдат у

² От *Not Waving but Drowning* на английската поетеса и писателка Стиви Смит (1902–1971). – б. р.

тях за вечеря. Или пък Арман и Рен-Мари щяха да отидат при децата и да поиграят на топка или с кестени на връвчици.

Обичаше да си представя, че не са на хиляди километри от тук – в Париж.

Но най-вече слушаше виковете, писъците и смеха на съседските деца. Усмиваше се. Чувстваше се спокоен.

Гамаш се пресегна към чашата с бира и остави броя на списание „Обсерватор“ на коляното си. Съпругата му Рен-Мари седеше срещу него на балкона на жилището им. До нея също имаше чаша студена бира в този неочаквано топъл ден в средата на юни. Но вестник „Прес“ лежеше сгънат на масичката, а жената се взираше в далечината.

– За какво си мислиш? – попита Арман.

– Просто оставих ума си да блуждае.

Мъжът замълча за миг и се вгледа в съпругата си. Косата ѝ вече бе силно прошарена, но пък неговата също. Дълги години Рен-Мари се бе боядисвала в кестеняво, но наскоро бе престанала. Така му харесваше повече. И тя като него бе на около петдесет и пет. По този начин трябваше да изглежда една двойка на тяхната възраст. Ако имаше късмет.

Не като манекени. Никой не би ги взел за такива. Арман не беше пълен, но имаше солидно телосложение. Ако в дома им дойдеше непознат, навярно щеше да помисли мосю Гамаш за кротък учен – може би професор по история или литература в Монреалския университет.

Но щеше да сгреша.

В големия им апартамент имаше книги на всяка крачка. Исторически, биографични, художествени, изследвания на квебекски антики, поезия. Томовете бяха подредени по рафтовете на библиотеки. Върху почти всяка маса лежеше поне по една книга, а често и по няколко списания. А съботно-неделните издания на вестниците бяха пръснати върху масичката за кафе в дневната, пред камината. Ако посетителят бе наблюдателен и успееше да влезе навътре в апартаментата, в кабинета на Гамаш, може би щеше да забележи каква история разказват книгите там.